ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

היכל תשיעי

קובץ שלשלת האור

שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תולדות

(חלק כה שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פאַרקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת תולדות, כח מ״ח־ד׳ כסלו, ה׳תשפ״ז (א)

Likkutei Sichot
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by
Kehot Publication Society®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תולדות ג

131

א. על הפסוק[1] „גור בארץ הזאת" אמרו חז"ל[2], שנאסר על יצחק לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ, להיותו „עולה תמימה. מה עולה אם יצאת חוץ לקלעים היא נפסלת אף את אם יצאת חוץ לארץ נפסלת".

וביארו מפרשים[3], שכל ארץ ישראל „חשובה אצלו כמו העזרה", וחוץ לארץ — „כחוץ מן העזרה". ולפיכך, להיותו „עולה תמימה" — „שהיא קודש קדשים" — אסור לו לצאת מארץ ישראל, ע"ד ש„אין קדש קדשים יוצא לחוץ מן העזרה".

והנה טעם הדבר שהי' יצחק קדוש בקדושת עולה תמימה באופן ש„אם יצאת חוץ לקלעים היא נפסלת"

— דלכאורה: קדושה זו חלה דוקא לאחרי הקרבת העולה על המזבח, אבל עולה תמימה בעודה חי' אי אפשר שתפסל ביוצא[4] —

מובן מדברי חז"ל[5] על הפסוק[6] „ויעלהו לעולה תחת בנו", שהקרבת האיל היתה במקום יצחק („תחת בנו"),

והרי זה כאילו יצחק הוא הקרבן שהוקרב. ובלשון רש"י*[6]: „כאילו בני שחוט . . דמו זרוק . . בני מופשט כאלו הוא נקטר ונעשה דשן". וכיון שהדבר נחשב כאילו כל העבודות שבקרבן נעשו ביצחק, על כן נתקדש בקדושת עולה תמימה שנפסלת ביוצא.

אבל עפ"ז — שיצחק הי' בגדר קרבן שכבר הוקרב ע"ג המזבח — דרוש ביאור: בנוגע לזכות העקידה אמרו חז"ל בכמה מקומות[7], אשר „אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח". ומדיוק הלשון „צבור על גבי המזבח" — ולא (כלשון רש"י במקום אחר[8]) „צבור ועומד לכפרה" (וכיו"ב) — מוכח, שזכות העקידה תלוי' בזה ש„אפרו של יצחק" עודנו קיים על גבי המזבח.

[ויתירה מזו: בגמרא זבחים איתא[9]: „מזבח מנא ידעי (מהיכן ידעו בעת בנין

1) פרשתנו כו, ג.

2) ב"ר פס"ד, ג. פרש"י פרשתנו שם, ב (וראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 200 ואילך — ביאור החילוקים בין הב"ר ופרש"י).

3) רא"ם לפרש"י שם (הובא גם ביפ"ת לב"ר שם).

4) ראה לקו"ש שם (ע' 201 הערה ע') ש(גם) מטעם זה שינה רש"י מלשון הב"ר. ע"ש.

5) ב"ר פנ"ו, ט. פרש"י עה"פ (וירא כב, יג). תנחומא שלח יד. במדב"ר פי"ז, ב.

6) וירא שם.

*6) שם. נת' בלקו"ש ח"ל ע' 76 ואילך.

7) ירושלמי תענית פ"ב ה"א. וכן בתו"כ (ופרש"י) בחוקותי כו, מב. תנחומא ס"פ וירא. ב"ר פצ"ד, ה. וראה הנסמן בהערה הבאה.

— לשון זה איתא גם בתנחומא ובמדב"ר שבהערה 5, אבל שם קאי על עבודת ההקטרה בהאיל (ע"ג המזבח), שיהי' כאלו הקטרה זו נעשית ביצחק, ומובן מדוע מדגיש „ע"ג המזבח". משא"כ במקומות הנ"ל שקאי בנוגע לזכות העקידה בכלל, הרי בזה נוגע (לכאורה) רק „אפרו של יצחק" (בכלל), ולא זה שנשאר „צבור ע"ג המזבח".

8) וירא כב, יד. וראה ברכות סב, ב. תענית טז, א. ועוד.

9) סב, רע"א.

132 מקדש שני את מקום המזבח) . . אפרו של יצחק ראו שהי׳ מונח באותו מקום״ — היינו שע״י „אפרו של יצחק״ ידעו היכן לקבוע את מקום המזבח].

ואינו מובן: הלא מקום ה„דשן״ הנותר מן הקרבן — שדוגמתו (ביצחק) הוא „אפרו של יצחק״ (שגדרו הוא כ„דשן״ האיל[10]) — אינו „על גבי המזבח״, שהרי יש לקיים בו תרומת הדשן והוצאת הדשן[11]; וא״כ איך אפשר לומר שאפרו של יצחק „צבור (ומונח[12]) על גבי המזבח״[13]?

ב. והביאור בזה בפשטות (ע״ד הנגלה), שבהקרבת האיל לא חלו דיני תרומת הדשן והוצאתו:

תרומת הדשן לא היתה שייכת אז, כי עבודת הרמת הדשן מתקיימת ע״י „ושמו אצל המזבח״[14], ובעקידה (שדינה כבמה קטנה[15]) ליכא מציאות ד„אצל המזבח״ — כל מה שאינו על גבי המזבח הוי בגדר „חוץ״[16];

ועוד — הטעם דהוצאת הדשן הוא (כמו שכתב רש״י[17]) ד„אין מקום למערכה״, היינו שבלא סילוק הדשן מן המזבח לא יהי׳ מקום למערכה הבאה[18]; אבל במזבח שבנה אברהם לעקידת יצחק לא שייך, כמובן, טעם זה.

[ויש לומר, שכיון שלא הי׳ חיוב להסיר את הדשן מהמזבח, מסתבר שהדשן נשאר על גבי המזבח, כי

133 הדין הוא ש„כל הנוגע במזבח

10) כלשון רש״י (הנ״ל בפנים) „כאלו הוא נקטר ונעשה דשן״.
ולהעיר מרד״ל לפדר״א פל״א (אות נט) דלפמ״ש בתניא רבתי סי׳ ד (ה) דיצחק „נעשה דשן והי׳ אפרו מושלך כו׳ והביא הקב״ה עליו טל וחי״ — „יתיישב לשון אפרו של יצחק . . וא״צ לדחוק שאפר האיל שהוא תמורתו נחשב כאילו יצחק עצמו קרב״.

11) צו ו, ג־ד.

12) כ״ה בפרש״י בחוקותי שם (וליתא בשאר המקומות שנסמנו בהערה 7). וע״פ המבואר לקמן בפנים — שכאן לא היתה תרומת הדשן והוצאת הדשן — י״ל שלכן מוסיף רש״י „ומונח״, המדגיש ענין של קביעות (משא״כ הלשון „צבור״ רק שולל פזור). [ומה שרש״י בפ׳ וירא כתב רק „צבור (ועומד לכפרה)״ — נת׳ בההתועדות].

13) וראה תניא רבתי (שבהערה 10) „והי׳ אפרו מושלך על הר המורי׳״, ובס׳ שמן ששון (להמג״א. נדפס בריש ספרו זית רענן) פ׳ וירא, „שהרים אברהם הדשן והניחו על הר המורי׳ כדין תרומת הדשן״ ע״ש.
ולהעיר ממאמר ר״י הגלילי במכילתא בשלח (יד, טו) „ומזבחו של יצחק כו׳ ויצחק כאלו עקוד עליו ונתון על המזבח כו׳״ — ולא אמר „אפרו של יצחק״.

14) צו שם, ג. אבל להעיר מסהמ״צ להרמב״ם (מ״ע ל) „היא שנצטוו להסיר הדשן בכל יום מע״ג המזבח״ ולא הזכיר הענין דושמו אצל המזבח. וראה חינוך (מצוה קלא) ב„שרשי המצוה״. ואכ״מ.

15) כמ״ש ברד״ל לפדר״א שם (ס״ק מד). וראה צפע״נ עה״ת וירא כב, ו. אבל להעיר מפנים יפות וירא שם, ז.

16) אף שמקום העקידה הי׳ מקום המזבח שבמקדש (כנ״ל בפנים. וראה רמב״ם הל׳ ביהב״ח פ״ב ה״א־ב) — הרי אז אין שייך קדושת עזרה כו׳. אבל ראה פנים יפות שם.

17) צו שם, ד. וראה תמיד כח, ב במשנה. וראה בפרטיות אנציקלופדי׳ תלמודית ערך דשון מזבח החיצון. וש״נ. וראה הערה הבאה.

18) וגם להדיעות (רמב״ם הל׳ תמידין ומוספין פ״ב הי״ג. ועוד) שדשון המזבח נעשה בכל יום גם כשיש מקום למערכה (וראה אנציקלופדי׳ תלמודית שם ע׳ ד״ה, וש״נ) — הרי תוכנו של דשון המזבח הוא (ע״ד דישון (הטבת) המנורה — רש״י תצוה ל, ז) ניקוי המזבח (בשביל מערכה הבאה), כמובן. ומזה מובן בנדו״ד שלא הי׳ צורך עוד בהמזבח, עד הזמן ש„בהר הוי׳ יראה״, שאין שייך חיוב דשון.

יקדש"[19], ו„אפילו קרבן פסול שעלה עליו .. לא ירד"[20], וממילא, במקום שאין חיוב (וטעם) לסלק את האפר, אזי „לא ירד" (וראה לקמן סעיף ג)].

ולכן הנה גם „אפרו של יצחק" (בדוגמת „דשן" האיל) — „צבור על גבי המזבח".

אך עדיין צריך להבין: ביאור זה מיישב רק מפני מה אפרו של יצחק יכול להשאר (ונשאר בפועל) „צבור על גבי המזבח"; אבל מזה שענין „אפרו .. צבור על גבי המזבח" הובא בדברי חז"ל לענין זכותו של יצחק, משמע, שהדבר שייך לזכות העקידה גופא.

ועל כרחך צריך לומר, שאע"פ ש(בדרך כלל) יש לסלק את ה„דשן" דעולה מהמזבח (הגם שעולה היא כליל לה') — הרי „קדושת עולה" דיצחק (ע"י העקידה) היא באופן כזה, ש„אפרו" (הדשן) נשאר „צבור (ומונח) על גבי המזבח".

ג. ויש לומר בזה, ובהקדים:

א) בכלל מוכח, גם מהלכה בפועל, שדבר שנהפך ל„אפר" אבדה ממנו מציאותו הקודמת[21]. ולדוגמא בביעור חמץ, למאן דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה[22], דהגם שלאחר השריפה האפר דהחמץ נשאר קיים, הרי זו מציאות חדשה[23].

ב) הפעולה (הנחת־רוח) דקרבן עולה — שהקרבתו נשלמת בשריפתו על גבי המזבח — היא ע"י היותו ריח ניחוח („וירח ה' את ריח גו'"[24]), כלומר, באותה שעה שהקרבן נשרף והולך ונעשה אפר, אבל לא לאחר זמן.

ועפ"ז אינו מחוור מה שנקטו לענין זה שזכות העקידה עומדת לדורות הלשון „אפרו של יצחק", שהרי „אפר" מדגיש את ההיפך, שהעקידה (ופעולת ההקרבה) אינם בעולם!

ולכן נ"ל, ובהקדים, שבאופן השפעת זכות ופעולת המצוה לאחר זמן — כמה אופנים[25]:

א) זכות אשר נתקיימה (ונגמרה) בעבר, היינו שעשיית המצוה פעלה זכות הנשארת באדם גם בהמשך הזמן (לעולם), אבל סיבת הזכות נשלמה לגמרי בעבר.

ב) עשיית המצוה (וזכותה) היתה בעבר, אבל פעולת המצוה היא ענין נמשך, וממילא נמשכת הזכות גם בזמן שאחרי', ובכלל זה — בזמן שבו נדרשת זכות זו.

ג) העשי' הקודמת מתחדשת כל
134 העת, כך, שהדבר נחשב כאילו המצוה עצמה נעשית עכשיו ממש[26].

ובזה יובן מה שמצינו בדוד המלך[27]: „בשעה שנכנס דוד לבית

19) תצוה כט, לז.
20) פרש"י שם, מזבחים פג, ב.
21) ראה חידושי הרשב"א קידושין נו, ב. ועיין אגה"ק שהובא לקמן בפנים סעיף ד.
22) משנה פסחים רפ"ב.
23) ראה טוף תמורה ובמפרשים שם. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סתמ"ה. ועוד.
24) לשון הכתוב — נח ח, כא.
25) בהבא לקמן — ראה גם מפענח צפונות פרק ה. וש"נ.
26) וכן חלוק בקנינים עד"ז — ראה מפענח צפונות שם ס"ג, סכ"ח, סל"ג. וש"נ.
27) מנחות מג, ב. וראה גם לקו"ש ח"ג ע' 759 ואילך.

המרחץ וראה עצמו עומד ערום אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו כו'"

— דלכאורה: בודאי הי' ניכר במוחו ובלבו של דוד „שעבוד הלב והמוח"[28] מהתפילין שהניח לפני זה (וכיו"ב), ומדוע ראה את עצמו „ערום בלא מצוה"?

והביאור בזה: שעבוד הלב והמוח הוא פעולה נמשכת של הנחת התפילין לפני זה, אבל עשיית המצוה גופא אינה בידו עתה; משא"כ מצות מילה*[28] מתחדשת בכל רגע[29], וממילא נחשב הדבר כאילו מל את עצמו עכשיו.

וזהו גם החידוש שבעקידת יצחק: זכות העקידה היא באופן כזה, שהדבר נחשב כאילו עכשיו (בכל רגע) יצחק נשרף מחדש[30] על גבי המזבח; וממילא הנה „אפרו של יצחק . . צבור על גבי המזבח" — היינו שנשרף בשעה זו ע"ג המזבח והרי הוא עכשיו „ריח ניחוח".

ד. ובעבודת האדם יש לפרש:

ביאור ענין ה„דשן" בעבודת האדם הוא[31]:

ענין האפר מצד עצמו (לא מצד הסיבה והמצב שעשאוהו לאפר) הוא — תכלית הגשמיות. וכביאור רבינו הזקן בספר התניא[32], שהאפר הנשאר מ„עץ הנשרף" הוא יסוד „העפר שבו היורד למטה ואין האש שולטת בו כו' העפר הוא חומרי יותר מכולן (מכל שאר היסודות)".

וזהו ענינו של דשן המזבח: חלק הקרבן שנשרף על גבי המזבח מרמז לחלק הנעלה והמזוכך יותר בעניני העולם גופא, דהיינו אותם הענינים שאפשר להעלותם לגמרי שיתכללו בקדושה. ובכללות אלו הם עניני העולם שבהם מקיימים מצוה[33], תשמישי מצוה, תשמישי קדושה[34] כו'.

ואילו האפר הנשאר מן הקרבן רומז לענינים התחתונים שבעולם שאינם 135
יכולים להכלל באש המזבח (ולהפוך לגמרי לקדושה). ובכללות אלו הם דברי הרשות שבהם עוסק אדם מישראל.

ולכן אין הדשן יכול להשאר על גבי המזבח — תכלית הקדושה.

ובזה גופא ב' מדריגות[35]:

(א) ה„דשן" שבו מקיימים את תרומת הדשן, שנשאר עכ"פ „אצל המזבח". (ב) הדשן היוצא „מחוץ למחנה".

---

28) שו"ע (ודאדה"ז) או"ח סכ"ה ס"ה (יא).

*28) היינו המצוה להיות מהול (משא"כ המצוה למול — ראה מכתב הצפע"נ בשד"ח סוף קונט' המציצה ובהנסמן בהערה הבאה) — אלא מכיון שהמצוה להיות מהול (שע"י פעולת המילה) מתחדשת בכל רגע, ה"ז נחשב כאילו שיש לו (גם) פעולת המצוה בכל רגע.

29) מפענח צפונות שם סי"ח. וש"נ.

30) ראה מכילתא (שבהערה 13) „ויצחק כאלו עקוד עליו כו'".

31) בהבא לקמן — להעיר מסדור ד"ה להבין ענין תרומת הדשן (ל, ג ואילך). אוה"ת בשלח (ע' תלה־ו. ס"ע תנב ואילך. ע' תסג). אוה"ת צו (כרך ג) ע' תתא־ב. ד"ה ולבש תרס"ח (ע' קמו ואילך). ועוד.

32) אגה"ק סי' טו (קכא, ב).

33) ראה המשך תער"ב ח"ב (ע' תתפג. תתקסא). ולהעיר משערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות פ"ז ופע"ג ובקיצורים לשם. וראה לקו"ד ח"א קמט, ב ואילך.

34) ראה מגילה כו, ב.

35) ראה במקומות שבהערה 31 — ע"ד שני מיני בירורים (אבל שם הוא באו"א).

ויש לומר, שזהו החילוק בין ב׳ אופני העבודה[36] ד״כל מעשיך יהיו לשם שמים״[37] ו״בכל דרכיך דעהו״[38]:

״כל מעשיך יהיו לשם שמים״ היינו, שבשעה שהאדם עושה את מעשיו הרי הם אצלו באופן ד״מעשיך״, דברי הרשות, אלא שעושה אותם ״לשם שמים״, עבור הקדושה, היינו שלאחרי זה יקבל מהם תועלת בעניני שמים.

וענין זה נרמז בדשן היוצא ״מחוץ למחנה״ — שאינו במחנה דקדושה[39]; אלא שזהו ״(אל) מקום טהור״, היינו שהאדם עושה את דברי הרשות לשם שמים, עבור קדושה.

ואופן נעלה יותר בעבודה (בדברי הרשות) הוא — ״בכל דרכיך דעהו״: אין זאת שע״י עשייתם יבוא אחר כך לידי ״דעהו״, אלא בהם גופא (״בכל דרכיך״) — ״דעהו״; אמנם מדובר ב״דרכיך״ — דברי הרשות, אבל דברי הרשות הללו הופכים בעצמם לענין של קדושה.

וע״ד הדשן דתרומת הדשן, שאמנם אי אפשר להשאירו על המזבח עצמו (שהרי זה ״דרכיך״), אבל — ״ושמו אצל המזבח״, היינו שנשאר בסמיכות למזבח ונבלע במקומו[40].

36) ראה בזה לקו״ש ח״ג ע׳ 907, 932. ח״י ע׳ 104. ועוד.

37) אבות פ״ב מי״ב.

38) משלי ג, ו.

39) חוץ לשלש מחנות (ראה תו״כ ויקרא ד, יב. יומא סח, א. זבחים קה, ב). וצע״ק בסדור שם (לא, רע״ג. וכ״ה בדרך חיים נד, ד) ״חוץ למחנה שכינה״.

40) רש״י ד״ה תרומת הדשן פסחים כו, א (וכן הובא בסדור שם. אוה״ת בשלח שם). וראה ב׳ הדיעות בתוד״ה נבלעין — יומא כא, א. תוד״ה דישון — זבחים סד, א.

ה. ועפ״ז יובן הטעם ש״אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח״:

החידוש דעקידת יצחק הוא — ענין המסירת־נפש בפועל, מסירת הגוף כפשוטו. באברהם שנזרק לכבשן האש (באור כשדים)[41], לא היתה מסירת־נפש בפועל, שהרי האש לא נגעה בו כלל[42]; משא״כ ביצחק הנה בשעת העקידה ״פרחה ויצאה נשמתו של יצחק״[43], ואחר כך אירעה בו תחיית המתים[43].

136 דרגא זו[44] דמסירת נפש נמשכת מעצם הנשמה ממש, הדבוק ומיוחד באלקות בתכלית היחוד, עד שהדבר נעשה חדור בכל חלקי האדם בשוה, גם בחומר הגוף[45]. ולכן בא הדבר לידי ביטוי במסירת הגוף על קידוש השם.

ולפיכך, הרי ע״י העקידה נתקדש יצחק באופן ש(גם) גופו נעשה קדוש לגמרי — וממילא נתעלו גם ענייניו

41) ראה פסחים קיח, א. פדר״א פכ״ו, רפנ״ב. ב״ר פל״ח, יג. ובכ״מ.

42) ראה פסחים שם: ארד ואצנן כו׳.

43) פדר״א פל״א קרוב לסופו. זח״א ס, א (תוספתא). וראה לעיל הערה 10.

וראה שעה״ת לאדהאמ״צ ח״א ד״ה אחרי ה״א תלכו פל״ח (מו, ד) ״כעקידת יצחק . . שפרחה נשמתו ממש״ (וראה שם כל הפרק). וראה המשך תער״ב פס״ב. אבל בשעה״ת שם לפנ״ז (פל״ז — מו, ב) דאף ש״עקידת יצחק זהו כמו מס״נ בפ״מ . . ופרחה נשמתו מאימת מות בפ״מ״ מ״מ כש״חסר מעשה ההריגה בפ״מ זהו חסרון העיקר במס״נ שבגוף״. ואכ״מ.

44) ראה מאמרי אדה״ז — תקס״ב (ח״א) ע׳ יג. ובארוכה שעה״ת שם פל״ז־ח. המשך תער״ב שם. ועוד.

45) ראה שעה״ת שם (ושם פל״ח (מז, א), שזה ״למעלה מעליות הגופים דחנוך ואליהו שהם בבחי׳ מציאות בפ״ע רק שנזדכך״, משא״כ במסנ״פ בגוף גם ״חומר הגוף . . הוא בהתכללות זאת ממש״. ע״ש ובפל״ז).

הגשמיים של יצחק לדרגת עולה, כליל לה׳: ענינו הגשמיים היו בטלים ומיוחדים לקדושה עד כדי כך, ש„לא הרגיש״ כלל את „גשמיותם״[46], וכל ענינם הי׳ רק – עבודת השם.

וא״ו. ובדוגמת מה שנתבאר במקום אחר בארוכה[47] בפירוש הא דאיתא בפרקי דר׳ אליעזר[48] על הפסוק[49] „ויזרע יצחק״: „וכי יצחק זרע דגן חו״ל אלא לקח את כל מעשר ממונו וזרע צדקה לעניים, כמה דאת אמר[50] זרעו לכם לצדקה״ –

אין מקרא יוצא מידי פשוטו[51], שיצחק זרע דגן כפשוטו, והי׳ זה ממונו שממנו הפריש מעשר וכו׳. ומכל מקום חו״ל לומר שהתוכן ד„ויזרע״ ביצחק הי׳ ענין של זריעת דגן, אלא „זרע דגן״ דידי׳ ענינו – „זרעו לכם לצדקה״.

ולהעיר, שבמקום אחר אמרו חז״ל „יצחק תקן מעשרות״[52], וכיון שהפרשת מעשר היא דוקא מתבואה שהיא ממונו[53], הנה מטעם זה (ומטעם זה בלבד) זרע יצחק דגן, כדי להפריש ממנו מעשר.

ויש לומר דהיינו הך: שורש המצוה דמעשרות וכיו״ב היא מצות הצדקה[54].

ז. ומטעם זה הנה „אפרו של יצחק . . צבור ע״ג המזבח״, כי ע״י העקידה נתקדש יצחק עד לאופן שאינו בו כל נתינת מקום ל„חול״ (שמקומו בחוץ), כך שגם „אפרו״ (ענינו הגשמיים) „צבור על גבי המזבח״, כולו – כליל לה׳*[54].

137 וזהו גם הטעם שבטאו חז״ל את זכות העקידה בלשון וענין ד„אפר״: תוכן זכות העקידה הוא אופן המסירת־נפש דיצחק, והעילוי המיוחד של המסירת־נפש דידי׳ הוא בזה ש„אפרו . . צבור על גבי המזבח״**[54], כנ״ל.

ח. ההוראה מזה בעבודת כל אחד ואחד:

א׳ הטעמים לאמירת פרשת העקידה בכל יום הוא – „כדי להכניע יצרו לעבוד השם יתברך כמו שמסר יצחק נפשו״[55]. יש לדעת אפוא, שההכנעה צריכה להביא לידי כך, שה„אפר״ (הגשמיות) דישראל יהא „צבור על גבי המזבח״.

והענין בזה:

תפלות כנגד תמידים תקנום[56], וקרבן התמיד הריהו עולה שהיא כליל לה׳, לפי שהשלימות דתפלה היא,

---

46) ראה לקו״ש ח״י שם (ע׳ 105) – ב׳ האופנים ב„ובכל דרכיך דעהו״.

47) לקו״ש ח״ה ע׳ 74. וראה בהערות שם.

48) רפל״ג.

49) פרשתנו כו, יב.

50) הושע י, יב.

51) שבת סג, א. וש״נ.

52) רמב״ם הל׳ מלכים פ״ט ה״א. וראה בארוכה לקו״ש שם (ע׳ 68 ואילך).

53) רמב״ם הל׳ מעשר פ״ב ה״ב.

54) ראה בביאורי טעמי המצות: ס׳ החינוך מצות ראשית הגז (מצוה תקח). מו״נ ח״ג פל״ט.

*54) להעיר מ„יונתי־תר״ם״ (ע׳ נא. נו ואילך) בביאור מחז״ל (פדר״א ספל״א) דאפר אילו של יצחק הוא יסוד מזבח הפנימי – קטורת, בחי׳ התקשרות ועוצם הביטול שלמעלה מבירורים דקרבנות. וראה לקמן סעיף ח.

**54) להעיר גם ממגיד מישרים להב״י (ר״פ תצוה. ועוד) „ושם תשרף על קדושת שמי ויהי׳ אפרך מונח ע״ג מזבח״.

55) שו״ע אדה״ז או״ח מהד״ק ס״א ס״י (מב״י לטאו״ח שם). ובמהד״ת שם (ס״ט) השמיטו. ואכ״מ.

56) ברכות כו, ב.

שהאדם המתפלל מוסר עצמו בשלימות אל הקב"ה[57].

אבל הביטול והמסירת־נפש דתפלה נותנים „מקום" לכך, שלאחרי התפלה יצא האדם אל „מחוץ למחנה" ויעסוק בדברים גשמיים. הן אמת שעבודת התפלה פועלת אצלו שכל זה יהי' רק „אל מקום טהור" — כל מעשיך לשם שמים — אבל סוף־סוף הרי זה „מחוץ למחנה".

ועל כך בא הלימוד וההוראה, שהטעם דהוצאת הדשן הוא משום ש„אין מקום למערכה"; אבל אם יש „מקום למערכה" אין מסלקים את הדשן מן המזבח: ה„היתר" להתעסק בדברים גשמיים (באופן ד„מחוץ למחנה") הוא רק אם באה מזה תועלת עבור המערכה הבאה — שעי"ז יוכל האדם להתפלל ביום המחרת באופן נעלה יותר[58];

מקומו של איש ישראל — „בפנים" הוא. ואם יאמר האדם, סוף־סוף הרי הוא נשמה בגוף ויש לו צרכים גשמיים — הנה לזה מספיקה ההתעסקות בגשמיות „אצל המזבח"; אבל לצאת „מחוץ למחנה" — אין זה מקומו האמיתי של אדם מישראל. אפילו כשעוסק בדברי הרשות שלו לשם שמים — הרי זו עבודה פחותה; אין הוא „מוזג כוס לרבו" אלא „מבשל קדירה לרבו", ולשם כך עליו להחליף את „לבושיו"[59]

(דהיינו המעשה הדבור והמחשבה שלו[60], שנעשים עסוקים ושקועים ב„בישול").

ולכן מקדימים את אמירת פרשת העקידה לכל עניני היום, כי כדי לבוא לידי הכרה והרגשה בזה — דרושה המסירת־נפש דיצחק. כלומר: המסירת־
138 נפש של האדם בשעת התפלה צריכה להיות באופן הכולל ומקיף את גופו וכל עניניו הגשמיים, עד שירגיש שאין אצלו כל מציאות של „מחוץ למחנה", וכל הגשמיות שלו חדורה לגמרי בקדושה.

ואזי הנה אפילו כאשר יצא (לאחרי התפלה) „מחוץ למחנה", להתעסק בעניני העולם, „הנהג בהם מנהג דרך ארץ"[61] — ירגיש שהמצאו „מחוץ למחנה" הוא רק בחיצוניות; ואילו מצד פנימיותו, ובפרט מצד נפשו, בחי' יצחק שבו, הרי גם „אפרו . . צבור על גבי המזבח".

ובכח זה תהי' התעסקותו בעניינים גשמיים באופן כזה, שכל כוונתו היא רק לשם התועלת שתצא מזה בעבודתו ית', במקום המערכה.

(משיחת ש"פ בה"ב תשכ"ח)

---

57) דק"ש ענינה — מסנ"פ, ושמו"ע — ביטול במציאות, כעבדא קמי מרי'.

58) שלכן גם לפי הביאור דלעיל (סעיף ד) בענינן של תרומת הדשן והוצאת הדשן בעבודת האדם — עבודת הבירורים — הרי זמנן (במקדש, ועד"ז עתה — באמירתן) הוא בתחילת היום, לרמז, שגם עבודת הבירורים צ"ל (רק) הקדמה והכנה לעבודת הקרבנות שע"ג המזבח, כבפנים.

59) יומא כג, ב. פרש"י צו ו, ד. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ב ה"י.

60) לבושי האדם — תניא פ"ד.

61) ברכות לה, ב. וראה טושו"ע או"ח סקנ"ו.